

NARKOMANIYAYA YOX DEYƏK!

Dünyanı narahat edən, bəşər övladının bələsına çevrilən, bir çox gençlərin aludə olduğu narkomaniya bu gün demek olar ki, öz sferasını genişləndirib. Cəmiyyət üçün çox qorxulu, təhlükəli olan narkomaniya insan sağlamlığına bərpədilməz ziyan vurmaqla yanaşı, cəmiyyətdə neqativ halların yaranmasına da səbəb olur. Çünkü narkomaniya cinayətkarlılığı, zorakılığı və korrupsiyyaya rəvac verir, immunçatışmazlığı sindromunun sürelə artmasına təkan olur. Bunun təsirindən ailələri dağıdır, ömürlər yarımcıq qalır. Əlbəttə ki, cəmiyyətin yarasına çevrilən "ağ ölüm" sosial partlayışlara səbəb olub. Narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi və narkomanlıq cəmiyyətin intellektual potensialının aşağı düşməsinə, genefondun pisləşməsinə, bir çox mənfi hallara getirib çıxarırlar. Bu, həm də və en əsası, cinayətkarlığın artmasına səbəbdür. Narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi terrorizmin maliyyə mənbəyi olmaqla beynəlxalq təhlükəsizliyə ən ciddi tehdidlərdən biridir.

Azərbaycanda narkomaniyaya qarşı mübarizə sahəsində dövlət tərəfindən kifayət qədər işlər görülüb. Bu sahədə fəaliyyət, arḍicil olaraq, davam etdirilir və daha da genişləndirilir.

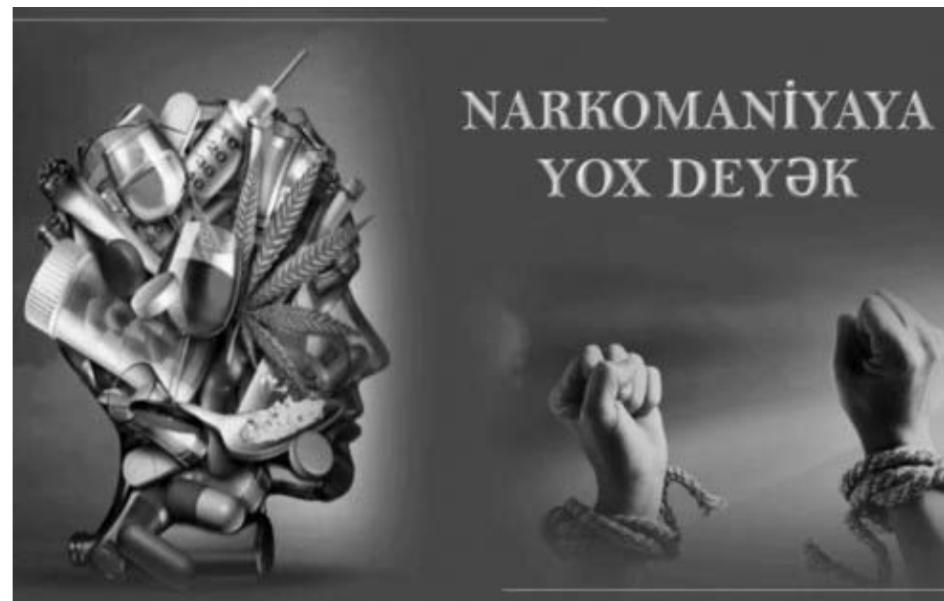
Belə ki, "Narkomanlıq və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1996-ci il 26 avqust tarixli Fərmanı narkomanlıq və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə sahəsində dövlət siyasetinin həyata keçirilməsini təmin etməkdə mühüm bir Sənəd oldu. Daha sonra, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 15 iyul tarixli Fərmanı ilə "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və prekursorların qanunsuz dövriyyəsi və narkomanlığın yayılması ilə mübarizə üzrə Programı", 2007-ci il 28 iyun tarixli Sərəncamla "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsi və narkomanlığın yayılması ilə mübarizə üzrə Programı (2007-2012-ci illər üçün)", 2013-cü il 24 iyun tarixli Sərəncamla "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlıq qarşı mübarizəyə dair 2013-2018-ci illər üçün Dövlət Proqramı" təsdiq edilmiş və uğurla həyata keçirilmişdir. Dövlət orqanlarının və ictimai birliklərin fəaliyyətini əlaqələndirməkdən ibarət olan Narkomanlıq və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyası yaradılmışdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 22 iyul 2019-cu il tarixli Sərəncamı ilə "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlıq qarşı mübarizəyə dair 2019-2024-cü illər üçün Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsi görülən işlərin davamı oldu.

GƏNCLƏŞƏN NARKOMANIYA

Dövlət Proqramından irəli gəlerek respublikada narkotik vasitələrin, psixotrop

"Ağ ölüm" kabusu

NARKOMANIYAYA YOX DEYƏK

maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlıq qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, antinarkotik təbliği, müasir informasiya texnologiyalarının imkanlarından istifadə olunmaqla, narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinin və narkomanlığın yayılmasının mərifləndirmə yolu ilə qarşısının alınması istiqamətində tədbirlər həyata keçirilib və bu davam etməkdədir. Eyni zamanda, narkomanlıq döçər olmuş şəxslərin müalicəsi və reabilitasiyası istiqamətinde müasir texnologiyaların və yeni üsullar tətbiq olunur. Son illər respublikamızda narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının, digər bi-huşecidi maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə xeyli güclənmiş, bu sahəyə cavabdeh olan dövlət orqanları ilə yanaşı, ictimai təşkilatların, qeyri-hökumət təşkilatlarının da feallığı nəzərə çarpacaq dərcədə artdılmışdır. Bu gün narkomaniyanın gəncləşməsi prosesi gedir. Narkotik maddə alverçiləri uşaqlardan sui-istifadə edərək, onlara həmin məhsulları təklif edirlər. Beləliklə, uşaqlarda

aludəcilik yaranır.

NARKOMANLIQ DIAQNOZU İLƏ QEYDİYYATDA OLANLARIN ARTAN SAYI

Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin məlumatına əsasən, 2020-ci ilin 31

dekkabr tarixində ölkə üzrə narkomanlıq diaqnozu ilə qeydiyyatda olanların sayı 33 788 nəfər təşkil edib. Həmin şəxslərdən 28 318 nəfəri dispanser, 5 470 nəfəri profilaktik qeydiyyatda olanlar olub. Bu şəxslərdən 618 nəfəri qadın olub. 23 537 nəfər opioid qrupuna aid narkotik istifadəçiləri, 10 251 nəfəri kannabinoid qrupuna aid narkotik istifadəçiləri olub. 2020-ci ildə müvafiq diaqnozla 2 723 nəfər qeydiyyata götürülüb, 1 856 nəfər isə qeydiyyatdan çıxarılıb.

2021-ci ildə isə respublika üzrə narkomanlıq diaqnozu ilə qeydiyyatda olanların sayı 34 602 nəfər təşkil edib. Həmin şəxslərin 27 106 nəfəri dispanserdə, 7 496 nəfəri profilaktik qeydiyyatda olanlardır. Onlardan 556 nəfəri qadın olub. 24 850 nəfər opioid qrupuna aid narkotik istifadəçiləri, 9 752 nəfər kannabinoid qrupuna aid narkotik istifadəçiləri olub. 2021-ci ildə müvafiq diaqnozla 5 603 nəfər qeydiyyata götürülüb, 4 789 nəfər isə qeydiyyatdan çıxarılıb.

Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən qəbul olunmuş yeni statistik hesabat formasına uyğun təqdim edilmiş məlumatə əsasən, 2024-cü il 31 dekabr tarixində respublika üzrə narkomaniya, narkotik maddələrin qəbulundan yaranan psixi və davranış pozuntuları ilə əlaqədar dispanser nezərində olanların sayı 40 490 nəfər təşkil etmişdir. Onlardan 20 182 nəfəri opioidlərin, 8 611 nəfəri kannabioideerin, 11 697 nəfəri isə bir neçə narkotik madəni eyni zamanda qəbul etməsi nəticəsində psixikası və davranışını pozulmuş şəxslərdir. Bunlarda 1005 nəfəri isə qadındır. Beləliklə, son 5 ilin rəsmi narkotik istifadəçisi statistikası ortadadır. Bir daha xatırladaq ki, 2020-ci ildə ölkə üzrə rəsmi qeydiyyatda olan narkotik istifadəçilərinin sayı 33 788 nəfər, 2021-ci ildə 34 602 nəfər, 2022-ci ildə 35 097 nəfər, 2023-ci ildə 36 659 nəfər, 2024-cü ildə isə 40 490 nəfər təşkil edib.

NARKOMANIYA CƏMIYYƏTİN QORXUNC KABUSUDUR

Bildiyimiz kimi, narkotik maddələr orqanizme daxil olduqdan sonra psixoloji, fiziki dəyişikliklərə səbəb ola bilən və asılılıq yarada bilən kimyevi maddələrdir. Mütəxəssislərin qənaəetine görə, narkotik madde asılılığı, saxta xoşbəxtlik hissi verən maddənin müəyyən təsiri eldə etmək üçün lazımlı istifadəsi müddətində ortaya çıxan, fiziki, psixi və sosial problemlərə baxmayaraq, maddə istifadəsinin davam etdirilmesi və bu istəyin dayandırıla bilmədiyi bir vəziyyətdir. Narkotik beynin funksiyalarına və bütün orqanizme təsir edir. Zamanla zehni və davranış problemləri yaradaraq, insanın yaxın münasibətlərinə, ictimai və peşə həyatına mənfi təsir göstərir.

Əlbəttə ki, narkomaniya yalnız cəmiyyətin narkotik asılılıqdan əziyyət çekən fərdinin deyil, ümumilikdə cəmiyyətin bir problemidir. Narkotik istifadəçisi birbaşa və ya dolayı yolla cəmiyyətin bütün üzvlərinə təsir edir. Mütəxəssislərin qənaəetine görə, narkotizmle mübarizə uzunmüddətli, çoxşaxəli, geniş maliyyə vəsaiti tələb edən dinamik bir prosesdir. Problemin ictimai təhlükəliliyi isə ondan ibarətdir ki, bu cinayət həmişə gizli şəraitdə baş verir, nəzarətdən kənardə qalır və durmadan artır. Narkomanlığın yayılmasının qarşısını almaq üçün maarifləndirmə tədbirlərinin təşkil davamlı olmalıdır. Qorxuncu kabus gənclərin başı üzərində dolaşmaqdır. Gənc və yeniyetmələrin sağlam böyüməsi təkə dövlətin üzərinə düşən məsuliyyət deyil, bu işdə hər kəs bacardığını etməlidir. Cəmiyyətin hər bir vətəndaşının bu istiqamətdə feallığı mütləqdir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZİ